

JONGERENWERK EN DE AANSLUITING OP OM HET KIND

Jongerenwerkers voorkomen escalatie. Zij maken afschaling mogelijk vanuit een sterke preventieve inzet en als partner in de zorg.

Dat doen zij door:

- vinden en bereiken van kwetsbare jongeren en hun gezinnen;
- preventie en advies op straat en in de wijk;
- laagdrempelige begeleiding en coaching;
- informatie-uitwisseling en als partner in de zorg.

Hoe spreken we de eigen kracht en sociale veerkracht van jongeren aan? Hoe bereiken we kwetsbare jongeren en hun gezinnen? Met welke partners in de wijk kunnen we samenwerken? En wat zijn actuele thema's onder jongeren? Jongerenwerkers weten op al deze vragen een antwoord. Zij zijn bij uitstek een geschikte partner om de zorg voor de jeugd mee vorm te geven. Zij voorkomen escalatie, maken afschaling mogelijk en werken sterk preventief aan talentontwikkeling.

Jongerenwerkers hebben een belangrijke bijdrage op domeinen Jeugd, WMO en Participatie. In dit document laten Amsterdamse jongerenwerkers¹ via concrete voorbeelden zien waar de eigen kracht van het werkveld zit en waar kansen liggen voor verbinding met Ouder en Kind Adviseurs en Samen Doen-teams.

Voor wie maken jongerenwerkers het verschil?

Jongerenwerkers zijn gespecialiseerd in het vinden en bereiken van kwetsbare jongeren op straat en in de wijk. Vaak gaat het om jongeren met lichte problematiek in de leeftijd van 10 tot 18 jaar. Jongerenwerkers weten ook specifieke groepen te bereiken, zoals jongeren met gedragsproblemen, een licht verstandelijke beperking of GGZ-problematiek. Meiden vormen een specifieke doelgroep. De specifieke doelgroepen kampen met tegenvallende schoolprestaties, kunnen niet meekomen op school, ervaren weinig steun vanuit het gezin, hebben niet de middelen voor een zinvolle vrijetijdsbesteding en brengen veel tijd door op straat. Een deel van de problemen hangt ook samen met de wijk waar de jongere opgroeit.

¹ Noot | Onder jongerenwerkers verstaan we jongerenwerkers, tienerwerkers en veldwerkers.

De buurt en het netwerk kunnen houvast bieden of vormen juist een risico.

Wat kenmerkt een jongerenwerker?

Jongerenwerkers zijn streetwise. Zij begrijpen de jongerencultuur en sluiten hierbij aan. Ze weten om te gaan met en te handelen volgens de wetten van de straat met alle wijsheid die daarbij hoort. Ze kennen de sociale kaart en het netwerk in de wijk. Ze kunnen motiveren, werken vraaggericht, laagdrempelig, positief, opbouwend, buiten reguliere werktijden en outreachend. Deze jongerenwerkers begeleiden en coachen en leggen verbindingen tussen straat, school en thuis en tussen zorg, jeugd en veiligheid.

Vinden en bereiken van kwetsbare jongeren en hun gezinnen

Jongerenwerkers werken wijkgericht en sluiten aan bij de belevingswereld van jongeren

Jongerenwerkers weten die jongeren en gezinnen te bereiken die anders onzichtbaar blijven op school of niet benaderbaar zijn via school. Dit doen zij door wijkgericht en ambulante te werken. Proactief, in de wijk, op straten en pleinen. Zij staan dicht bij de jongeren en kunnen rekenen op het vertrouwen van de jongeren. Vaak gaat het om jongeren met een grote afstand tot of afkeer van de hulpverlening of systeemwereld.

Jongerenwerkers bereiken jongeren bijvoorbeeld via het Verhaal van de Buurt en Combiteams.

Jongerenwerkers in de Kolenkitbuurt en de Robert Scottbuurt hebben het **Verhaal van de Buurt** opgesteld. Vanuit het Verhaal van de Buurt werken jongeren en buurtbewoners samen om de sfeer te verbeteren. *'Door een twee maanden bijna dagelijks aanwezig te zijn op de straten en pleinen kregen we een heel goed beeld van wat er echt leeft. Jongeren vertelden dat ze het jammer vinden dat de goede sfeer weg is. Ze missen het samen een toernooitje organiseren en zo. De buurtbewoners vinden de sfeer agressief.'*

Het is altijd weer schokkend om te horen hoe kwetsbaar deze jongeren eigenlijk zijn. Ze doen zich stoer voor maar voelen zich eigenlijk niet gewenst in de buurt en kampen tegelijk met het vinden van een stage of problemen thuis.'

Combiteams bestaan uit jongerenwerkers en veldwerkers. *'Het mooie is dat ze altijd samen de straat op gaan. De medewerkers van het Combiteam zijn echt anders dan die van andere hulpverleningsinstanties, zijn veel toegankelijker en jonger. Dit vind ik veel beter aansluiten bij de jongeren. Ook de samenwerking van de jongerenwerker en de veldwerker is sterk. Deze professionals vinden echt aansluiting bij de doelgroep.'*

Preventie en advies op straten en pleinen

Jongerenwerkers versterken de eigen kracht en sociale veerkracht van jongeren

Op *individueel* niveau geven jongerenwerkers advies via laagdrempelige participatie- en activeringsmethodieken. Zij activeren jongeren en werken aan de versterking van het probleemoplossend vermogen van de jongere, zijn ouders en sociale omgeving.

Met Superwomen en Fit for Future richten jongerenwerkers zich op specifieke doelgroepen:

Meidenwerkers, vrijwilligsters en meiden uit de buurt komen samen bij **Superwomen**. *Ik denk echt dat meiden een plekje voor zichzelf nodig hebben, gewoon waar geen jongens zijn en waar we kunnen praten over meidendingen. Op straat worden we toch vaak lastig gevallen door jongens. Het is hier echt een tweede thuis. Op school moet ik me aan allerlei regels houden en thuis moet ik het huishouden doen en op mijn broertjes*

en zusjes letten, hier hoef ik even helemaal niks en kan ik praten over jongens en zo.' Jongerenwerkers stimuleren de jongeren in de buurt tot sport en een gezonde levensstijl met **Fit for Future**, op straat en in de parken. *'Ik heb eerst een training gevolgd voor fitnessbegeleiding en over gezondheidsvoorlichting. Ook leerde ik andere jongeren te coachen. Nu sporten we overal op straat. De buurt is onze sportzaal. Met alles kun je fitnessoefeningen doen. Een speelrek, stoeprand, lantarenpaal, hekwerk. We zagen filmpjes van sporten in de parken in New York en dat wilden we ook. Omdat wij als coaches de buurtjongeren begeleiden wordt de groep sporters steeds groter.'*

Op *collectief* niveau hebben jongerenwerkers een sterke positie in het agenderen van thema's en sociaal maatschappelijke trends. Denk aan vraagstukken of problemen zoals schulden, huiselijk geweld, pesten, seksualiteit en radicalisering. Zij spelen in op de trends, voorkomen onrust en dragen bij aan de maatschappelijke vorming.

Methodieken zoals **Forumtheater** maken vragen en problemen zoals

pesten, seksualiteit of huiselijk geweld bespreekbaar. Met Forumtheater spelen jongeren voor groepen scènes over huiselijk geweld die gebaseerd zijn op eigen ervaringen. Tijdens de nabespreking van de scènes is sinds kort de Ouder en Kind Adviseur van de proeftuin aanwezig. *'Dat werkt heel goed'*, vertelt de jongerenwerker. *'De Ouder en Kind Adviseur ontmoet de jongeren in een vertrouwelijke sfeer en krijgt feeling met wat er onder jongeren speelt. Vragen en problemen zijn echt bespreekbaar op deze momenten. We hebben al meerdere situaties meegemaakt dat de Ouder en Kind Adviseur en een jongere vervolgspraken maken, bijvoorbeeld om de thuissituatie te bespreken.'*

"Jongerenwerk en de aansluiting op Om het Kind" is een publicatie van:

Tekst en redactie door DSP-groep.

Fotografie cover: © Sandra Hoogenboom, Kris Hartman

Fotografie Pagina 1, 5: © Sandra Hoogenboom

In een casusoverleg met de OKA en de gezinsvoogd bestaat het beeld dat John (17 jaar) goed zijn afspraken nakomt, dat de relatie met zijn moeder weer goed is en dat hij zo netjes zijn bed opmaakt. De jongerenwerker is aangeschoven omdat hij zich zorgen maakt en wil weten welke trajecten lopen. Hij geeft aan niet verbaasd te zijn dat het bed opgemaakt is. John komt alleen nog maar thuis voor de afspraken met de gezinsvoogd. John en zijn moeder spelen mooi weer. Hij logeert bij verschillende vrienden, blowt veel en gaat om met jongeren die in verband worden gebracht met overvallen. Hij komt ook veel in het jongeren centrum en is daar actief als vrijwilliger. Uitkomst van het overleg is dat de jongerenwerker John motiveert om open kaart te spelen en het drugsgebruik bespreekbaar probeert te maken.

De voorbeelden maken duidelijk dat jongerenwerkers escalatie voorkomen. Via gerichte programma's, methodieken en projecten maken zij afschaling mogelijk vanuit een sterke preventieve inzet en als partner in de zorg voor de jeugd.

Sociaal domein in beweging

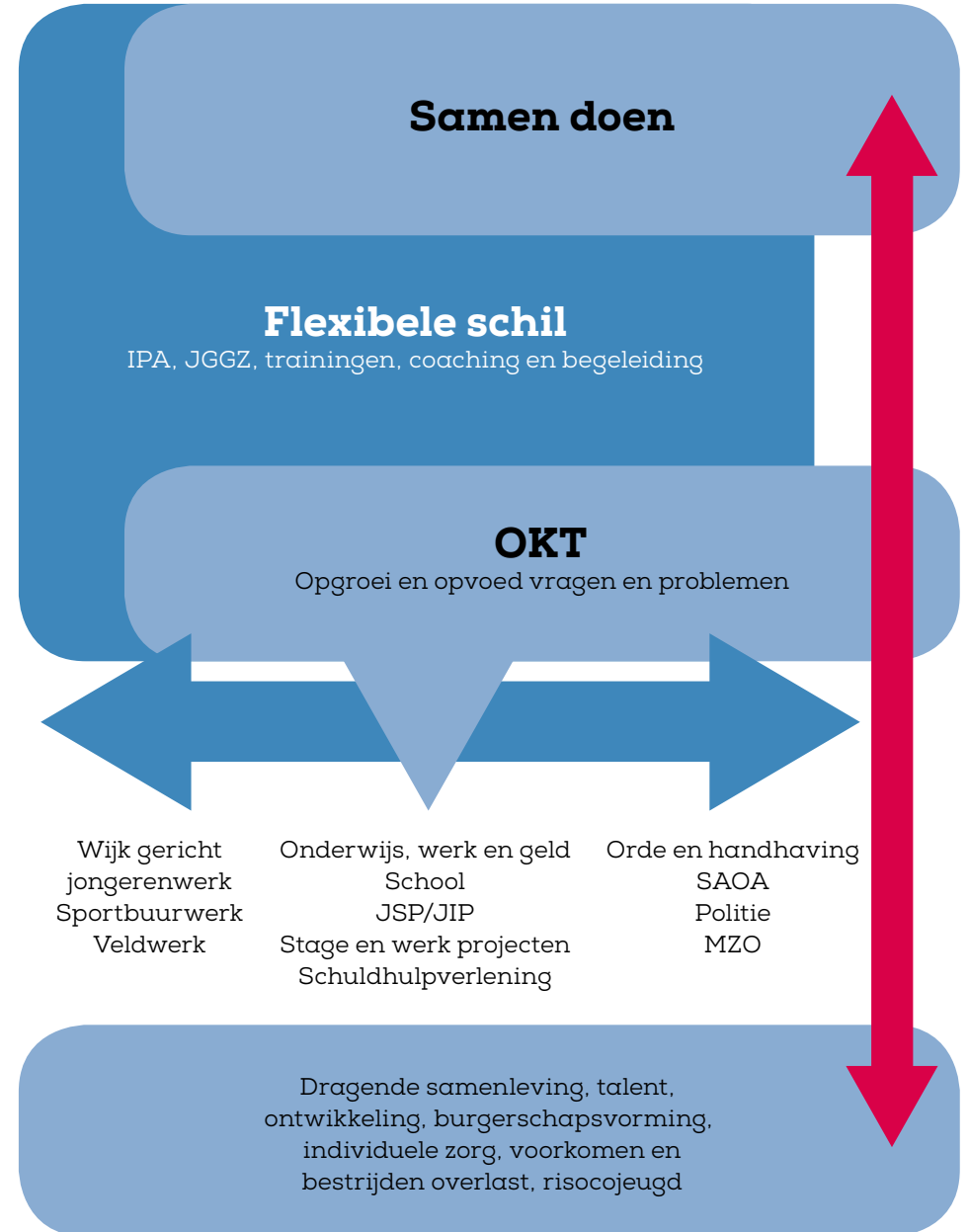
In 2014 en 2015 verandert er veel in het Amsterdamse sociale domein: Bestuurlijke kanteling, Transitie jeugdzorg en transformatie van het professionele veld. De centrale stad krijgt de verantwoordelijkheid voor de individuele zorg, van preventie tot behandeling en opvang. Dit krijgt vorm in Om het Kind en Samen Doen.

Samen Doen en Ouder Kind teams

De inrichting van de zorg voor jeugd is in volle gang. Per 2015 zijn in alle de wijken Ouder- en Kind teams (OKT's) en Samen Doen teams. Zij vallen onder verantwoordelijkheid van de centrale stad. De OKT's richten zich op jeugdigen en gezinnen met opvoed- en opgroevragen en problemen. De Ouder en Kind adviseur 12+, die zich richt op jeugdigen van 12 jaar en ouder en hun gezinnen, heeft een krachtige aansluiting op het onderwijs. De Samen Doen-teams richten zich op huishoudens met vragen en problemen die complex en 'domein overstijgend' zijn.

Verbinden vanuit eigen kracht

Het verbinden van het jongerenwerk met de Ouder- Kind Teams is een grote stap vooruit. Nu is het tijd om aan te sluiten bij de veranderingen in het sociale domein en daarin een stevige positie te behouden.

Laagdrempelige begeleiding en coaching

Jongerenwerkers houden kleine dingen klein en maken afschaling vanuit zorg mogelijk

Jongerenwerkers bieden laagdrempelige coaching en begeleiding aan kwetsbare jongeren. Zo voorkomen zij zware zorg en escalaties. Zij maken het ook mogelijk dat intensievere vormen van zorg kan worden afgeschaald naar lichtere vormen. Jongerenwerkers starten de coaching zelf of via signalering van een andere professional.

De coaching en begeleiding krijgen op verschillende manieren vorm:

- door de jongerenwerker;
- via *peers*: de jongerenwerker traint en begeleidt vrijwilligers die jongeren begeleiden. Deze vrijwilligers zijn jongeren zelf, maar ook buurtbewoners, mensen uit het netwerk van de jongere of stagiaires.

Methodieken zoals Club Info, Myschoolcoachzz en mentoraten voorkomen voortijdig schooluitval en helpen bij toeleiding (wegwijs maken) naar school, stage en werk.

'Mijn coach van Myschoolcoachzz helpt me bij school. Ik zit in 3 vmbo en wil niet blijven zitten. Vorig jaar bleef ik zitten omdat ik problemen thuis had. Inmiddels gaat dat wat beter maar thuis kunnen ze me niet helpen met school. En ik moet thuis ook nog dingen doen.'

Mijn coach kan dat wel door samen een planning te maken bijvoorbeeld. En het helpt om over problemen thuis te praten. Ik heb geen hulp meer nodig maar de gesprekken helpen me wel om met de thuissituatie om te gaan.'

Jongeren vinden het moeilijk om zelf een stage te vinden. *'Toen ik in contact kwam met Wouter van Club Info kwam ik er achter dat ik nog geen goede sollicitatiebrief en cv had gemaakt en niet goed wist hoe ik bedrijven kon benaderen. Daar zijn we mee aan de slag gegaan en ik heb nu een stage gevonden! Hij hielp me ook nog met mijn schulden.'*

Een coach (vrijwilliger) geeft aan: *'Met het Mentoraat richt ik me op een veilige schoolloopbaan. Dat is belangrijk voor je toekomst. Ik betrek ook de ouders. Samen maken we afspraken over mijn rol en wat de ouders zelf kunnen doen om het beter op school te laten gaan. Ik vind het heel leuk om de jongere te begeleiden. Hij is 16 en je ziet dat hij er nu veel meer voor gaat dan eerst. Soms is het ook moeilijk. Regelmatig overleg ik met de jongerenwerker over hoe en wat.'*

Informatie-uitwisseling en als partner in de zorg

Jongerenwerkers brengen essentiële informatie in en zijn de schakel naar de belevingswereld en de wijk

Jongerenwerkers adviseren en begeleiden jongeren in het deelnemen aan de 'reguliere samenleving' door ze de weg te wijzen en te steunen om het zelf te doen. Zij zijn nadrukkelijk geen hulpverleners. Zij mobiliseren, motiveren en begeleiden vrijwilligers. Jongeren waarderen de echtheid en het contact dat zij maken met de jongerenwerkers.

Er zijn al veel samenwerkingsverbanden en goede voorbeelden tussen jongerenwerkers en andere professionals in de wijk. In de samenwerking met de Ouder en Kind Adviseurs en de Samen Doen teams doen zij dat door:

- straatinformatie toe te voegen om focus in trajecten van de OKA aan te brengen;
- expertise toe te voegen aan de generalistische teams door nauwe samenwerking;
- een brugfunctie te vervullen als een jongere een hulptraject doorloopt.

Via proeftuinen worden de inbreng en meerwaarde van de jongerenwerkers duidelijk.

Sema heeft een coach via het jongerenwerk die haar begeleidt. Sema

kan niet goed leren voor haar examens, eet en drinkt slecht en slaapt slecht. Zij huilt snel, maar probeert zich ook groot te houden. Het steunsysteem vanuit het gezin is minimaal. Ze heeft aan haar peercoach verteld dat ze wordt bedreigd en uitgescholden door een groepje jongens. Ze heeft het niet eerder aan iemand verteld omdat ze zich zo schaamt. Dit weekend sloegen de stoppen door: zij is met een mes naar buiten gegaan en is ermee gaan zwaaien. De politie is gebeld door de moeder en er is aangifte gedaan.

De peercoach heeft de jongerenwerker ingelicht. Deze is het gesprek met Sema aangegaan en heeft de Ouder en Kind Adviseur (OKA) van haar school op de hoogte gebracht. Het blijkt dat Sema bij de OKA niet bekend is en dat ook de school niet op de hoogte is van haar problemen. De OKA gaat nu aan de slag met de moeder van Sema en onderzoekt wat er aan hulpverlening in het gezin actief is. Het jongerenwerk heeft de twee ambulante jongerenwerkers in de wijk ingeschakeld. Zij gaan het gesprek aan met de jongens die Sema bedreigen en uitschelden en lopen rondes voor het huis en werk van Sema. De jongerenwerker begeleidt de peercoach die Sema coacht.